

Merivoimien näkymiä

Kari Takanen

Suomen sotilaallinen asema on säilynyt ennallaan. Puolustusratkaisumme peruspilarit ovat edelleen koko maan puolustaminen, alueellinen puolustus, yleinen asevelvollisuus sekä sotilaallinen liittoutumattomuus. Itsenäinen ja turvallisuusympäristöön nähden riittäväksi mitoitettu puolustuskyky on liittoutumattomalle maalle välttämätön. Suomi on riippuvainen meriyhteyksistä. Meripuolustuksella on keskeisen tärkeä merkitys meriyhteyksien turvaamisessa.

Euroopan ja lähialueemme kehitys on ollut viime aikoina vakaata. Monissa asevoimissa on tehty laajamittaisia muutoksia, ja toiminnan painopiste on siirtynyt puolustuksesta kriisinhallintaan. Lähialueemme tyypillinen suuntaus ei kuitenkaan ole ollut puolustusmäärärahojen väheneminen, vaan puolustukseen käytettävissä olevia varoja on kasvatettu Ruotsissa, Norjassa, Virossa ja Venäjällä. Naapurimme pitävät edelleen uusien sotilaallisten suorituskykyjen kehittämistä ja ylläpitoa välttämättömänä. Itämeri on tärkeä kaupan ja energian siirtotie. Se on jatkuvasti myös sotilaallisen kiinnostuksen kohteena. Hyviä esimerkkejä tästä ovat Etelä-Itämerelle vuonna 2013 pidetyt suuret harjoitukset: Saksan johtama Northern Coasts sekä Venäjän ja Valkovenäjän yhteinen Zapad.

Sotavarustus kallistuu yleistä hintatasoa nopeammin. Kallistuminen on johtanut kustannusrakenteen vääristymiseen. Käytettävissä olevilla määrärahoilla saadaan suhteellisesti vähemmän kalustoa. Tämä yhdessä taloudellisen laman kanssa on asettanut Puolustusvoimat haasteelliseen tilanteeseen. Epätasapainoa pitää oikaista samalla kun määrärahoja leikataan merkittävästi. Vuosina 2012–2014 on käytössä merkittävästi nykyistä vähemmän rahaa harjoitteluun. Myös käynnissä oleva laaja puolustusvoimauudistustyö vaatii varojen kohdentamista muutokseen.

Puolustusvoimauudistuksen tärkeänä tavoitteena on toiminnan palauttaminen riittävälle tasolle vuodesta 2015 alkaen. Päämääränä on Suomen puolustuskyvyn turvaaminen. Uudistuksella sopeutetaan menot tasapainoon käytettävissä olevien resurssien kanssa. Käytännössä se tarkoittaa säästämistä henkilöstö- ja kiinteistömenoista, jotta jatkossa kyetään kohdentamaan varoja toimintaan ja materiaaliin. Ylimenokauden 2012–2014 aikana toiminnasta ja hankinnoista joudutaan kuitenkin tinkimään.

Merivoimissa toiminnan tason palauttaminen vuonna 2015 tarkoittaa käytännössä nykytilanteeseen verrattuna

- taistelualusvuorokausien lisäämistä ja sekä kunnossapitovarojen että polttoainekiintiöiden kasvattamista

- varusmiesten maastovuorokausien lisäämistä sekä lisäkouluttajien kohdentamista varusmieskoulutukseen
- kertausharjoitusten määrän lisäämistä.

Näillä toimenpiteillä kyetään parantamaan valmiutta sekä sodan ajan joukkojen koulutustasoa.

Merivoimissa uudistus tarkoittaa merkittävää uudelleenorganisointia, joka toimeenpannaan kahdessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa vuoden 2013 loppuun mennessä Kotkan rannikkopataljoona lakkautettiin. Merivoimien tutkimustoiminta organisoitiin osittain Merisotakoulun yhteyteen ja osin perustettavaan Puolustusvoimien tutkimuslaitokseen. Laivaston soittokunta siirrettiin Merivoimien esikunnan alaisuuteen. Toisessa vaiheessa vuoden 2014 lopussa lakkautetaan meripuolustusalueet, perustetaan uusi laivastojoukko-osasto, Rannikkolaivasto, ja uusi rannikkojoukko-osasto, Rannikkoprikaati, sekä organisoidaan Puolustusvoimien logistiikka ja palvelut yhteisiksi tukitoiminnoiksi.

Yhteiset tukipalvelut muuttavat merkittävästi Merivoimien nykyisiä toimintatapoja. Asioita, jotka on totuttu tekemään itse, tehdään jatkossa keskitetysti muualla. Muutoksen yhteydessä tehdään myös muita toiminnallisia muutoksia: valvontaa ja johtamista ja johtamisjärjestelmiä keskitetään Merivoimien esikuntaan. Joukko-osastojen tehtävissä painottuvat nykyistä enemmän koulutus ja valmiuden ylläpito.

Merivoimien uudistuksen toimeenpano on hyvää vauhtia käynnissä. Uusi organisaatio on kokonaisuudessaan toiminnassa vuoden 2015 alussa.

Merivoimien materiaalin tilanne on tällä hetkellä varsin hyvä. Suorituskyky paranee lähivuosina miinantorjunta-alusten hankinnan, Rauma-luokan ohjusveneiden eliniän jatkamisen sekä rannikkojoukkojen varustuksen täydentämisen myötä. 2020-luvulle siirryttäessä on nähtävissä Merivoimienkin kaluston vanhenemisiä. 1990-luvun alussa rakennetut Hämeenmaa-luokan miinalaivat ja Rauma-luokan ohjusveneet sekä 2000-luvun alussa modernisoitu Meritorjuntaohjus 85 -järjestelmä tulevat elinkaarensa päähän. Näistä avainsuorituskyvyistä luopuminen aiheuttaa Merivoimien suorituskykyyn suuren vajeen. On keskeistä, että suorituskykyvaje korjataan. Tämä edellyttää merellisen valvonnan, johtamisen ja tulenkäytön mittavaa kehittämistä sekä uuden alusluokan rakentamista.

Kansallisen kehittämisen ohella on myös kansainvälisen yhteistyön mahdollisuudet yhteisiin hankintoihin ja yhdessä tekemiseen kammattava tarkasti ja pyrittävä löytämään uusia kustannustehokkaita ratkaisuja. Tässä työssä tärkein foorumi on pohjoismainen yhteistyöjärjestely NORDEFCO (Nordic Defence Cooperation), jonka tarjoamat mahdollisuudet on Merivoimissa selvitettävä perusteellisesti.

Materiaali luo perustan suorituskyvyille. Mutta kalusto yksin ei riitä, vaan on oltava myös tehokkaat toimintamenetelmät sekä ammattitaitoinen henkilöstö järjestelmiä käyttämään. Kehittämisessä onkin muistettava tasapaino suorituskyvyn osatekijöiden välillä. Vain näin voidaan saada aikaan toimiva kokonaisuus.

Kari Takanen
merivoimien komentaja
kontra-amiraali

Aikaisemmin sarjassa ilmestyneitä kolumneja

Nro.		Kirjoittaja
4/2014	23.1.2014	Elämää Pohjoisella kasvukäytävällä Niko Kyynäräinen, johtaja, Turun Seudun Kehittämiskeskus
2/2014	9.1.2014	Ravinteet rullaamaan ja loppu tuhlaukselle Ilkka Herlin, hallituksen puheenjohtaja, Baltic Sea Action Group
1/2014	2.1.2014	Uusi vuosi ja Itämeren alueen uudet mahdollisuudet Jyrki Katainen, pääministeri, Valtioneuvoston kanslia
30/2012	24.8.2012	Pohjoismaiden ja Baltian maiden yhteistyötä laajalla rintamalla Erkki Tuomioja, ulkoasiainministeri, ulkoasiainministeriö
11/2012	9.3.2012	Itämeri on kirkkojen meri Kari Mäkinen, arkkipiispa, Suomen evankelis-luterilainen kirkko
7/2012	10.2.2012	Itämeren kohtalo ratkaistaan puhdistamoilla eikä juhlapuheissa Juha Nurminen, puheenjohtaja, John Nurmisen Säätiö
4/2012	27.1.2012	Itämeren suojelua vai politiikkaa? Heli Saavalainen, toimittaja, Helsingin Sanomat
1/2012	6.1.2012	Työnjaolla tehokkuutta Itämeren alueen yhteistyöhön Thomas Götz, Saksan Suomen suurlähettiläs
18/2011	25.11.2011	Merenkulun merkitys ja haasteet merellä Olof Widén, toimitusjohtaja, Suomen Varustamot ry
16/2011	11.11.2011	Nya regler för emission inom Östersjöområdet Christian Ramberg, toimitusjohtaja, Turun Satama
5/2011	2.9.2011	Tilannetietoisuutta yli rajojen Veli-Jukka Pennala, komentaja, kontra-amiraali, Merivoimat
3/2011	19.8.2011	Tekoja Itämeren hyväksi Juho Savo, maakuntajohtaja, Varsinais-Suomen liitto
1/2011	5.8.2011	Turun kaupunki ja EU:n Itämeristrategia Aleksi Randell, Turun kaupunginjohtaja, Centrum Balticum -säätiön pj.